

**Fakulta výtvarných umění Vysokého učení technického v Brně
akademický rok 2016/2017**

**Vysokoškolská kvalifikační práce - bakaláři (bakalářská práce)
posudek oponenta**

Jméno a příjmení studenta, vč. titulů: Markéta Robaard Šmerdová
Název práce: Zpřítomnění
Slovní hodnocení:

Tvorba Markéty Šmerdové pro mne není neznámou. Měl jsem možnost ji sledovat již od počátku, tedy ještě před studiem na Fakultě výtvarných umění. Markéta Šmerdová je osobností, která má velký dar přirozené senzitivity, což ji ztotožňuje s typem sochařky, která se nevyjadřuje, tak jak je tomu v sochařství zvykem, materií v podobě hmoty dané fyzickým objemem. Její postupy hledání mnohdy introspektivního charakteru jsou, tak jak ona nazvala svoji vlastní práci, „Zpřítomněním“.

Pro objasnění východisek bakalářské práce bych na úvod zmínil předcházející práce. Klíčovou realizací je „Hladina“ (2016), práce vzniklá v bývalé textilní továrně Mosilana. Autorka v předem vymezeném prostoru s naprostou důkladností odstranila usazené vrstvy prachu. V jejím pojetí tento hygienizační akt znamenal odstranění nánosů „času“, neboť doba uzavření továrního prostoru se shodovala s datem autorčina narození. Dostala se tak, v časové ose nazpět ke své vlastní existenci. Za jistě podstatný moment, a to autorka sama podotýká, je meditativní poloha samotného vzniku takového díla. Za zmínku v této souvislosti stojí uvést například postupy práce Wolfganga Laiba, tvořícího s naprostou koncentrovaností dnes již legendární pilové koberce. V míře pojetí, odhmotněného sochařství šla autorka opačným způsobem než známý tvůrce. Přistoupila odstranění mikroskopické vrstvy sedimentu. Tímto průnikem v čase docílila pozoruhodného optického efektu v podobě podlahy zdánlivě plasticky vystupující nad okolní rámec. Autorčíným zájmem je odhmotnění, které úzce souvisí s meditativní polohou její senzitivní povahy. V procesu sochařské práce tj. odebírání materiálu z hmotného celku, jde vlastní cestou.

Shodný postup „odhmotnění“ aplikovala již v projektu z roku 2013 „Dvanáct Apoštolů“. Jak jsem se od autorky, dozvěděl, zde postup nazývá „očišťováním“. Vybraným industriálním prostorům v brněnském nebytovém objektu Malá Amerika dává svým očišťujícím způsobem práce novou souvislost, nebo případně odkrývá nové aspekty potvrzené svoji vlastní fyzickou přítomností. Intervence v prostoru Malé Ameriky pracovala s dvanácti okny industriálního charakteru, ze kterých byl intenzivní činností za pomoci rozpouštědel odstraněn nános nečistot a grafity. Ztemnělý prostor získal svoji původní hodnotu v záplavě již zmizelého světla. Jak patrně umyté okno může učinit ze skladu chrám.

V jiné práci z poslední doby si autorka už záměrně volí sakrální prostor kaple sv. Antonína Paduánského (2017). Zde jemnou intervencí vytváří antropickou kresbu. Konečky prstů přenáší přítomnost sebe sama. Apsidu kaple o proporcích autorčina těla odkrývá jemnou horizontální linií vzniklou působením kyslíčníku.

Projekt předznamenává další postup v bakalářské práci. V průběhu studia autorku ovlivnila podstatná životní událost, narození potomka. Bakalářskou práci Markéty Šmerdové vnímám jako finalizaci jejího hledání. Markéta je silně duchovní člověk, ptá se po základních otázkách lidské existence, po smyslu svého bytí. Z citovaných instalací Šmerdové vyplývá, že ráda pracuje s časem, s vazbami minulého, současného a budoucího. Jako východisko volí v zájmu linearit minulost, od níž svoje práce konstruuje a k níž se opětovně v cíli vztahuje. Asi nebylo náhodou, že do Markétina života zasáhl mateřství a svým způsobem jí odtajnilo odpovědi na základní lidské otázky. Zároveň ji i do určité míry okradlo, či spíše vykradlo. Celistvost její osobnosti byla rozdělena rolí matky, rodičky. Před pár lety se prostřednictvím odlitků tělesných partií sjednocovala v rodové linii s maminkou a babičkou, dnes je sama dílčí částí řetězce. Je spojena s minulostí i budoucností, přičemž zodpovědnost, která z její nové role plyne, je silnější

než si kdy mohla představit. Markétino tvůrčí hledání je dnes zasaženo novým typem mateřské senzitivity, a tu se v bakalářské realizaci pokusila zprostředkovat divákovi.

Okna začouzená kouřem s otisky ženského těla, na první pohled křehká, esteticky čistá instalace, která svůj silný obsah získává až doprovodným komentářem autorky: dvoukřídlá špaletová okna autorka použila jako schránky, v nichž se zavírala, tak aby její tělo vyplnilo meziokenní prostor a zanechalo otisk na sazemi pokryté okenní tabulce. Cílovým výstupem dle mého názoru, proto není ani tak grafém její antropometrie, ale pocit, který to v ní vyvolalo. Byl to návrat do minulosti, nebo předznamenání budoucnosti- zrození nebo plození, ambivalence generové stopy v prostoru a čase?! Skutečnost, že **akce** probíhala díky oknu, vnáší do celého projektu určitou duchovnost, jakou jsem zaznamenal už v předchozích instalacích. Chrámové okno, kterým proniká do prostoru světlo, nástroj křesťanské liturgie. Zde však světlo neproniká v ploše, ale pouze v několika málo skvrnách definujících ženskou postavu s rozpaženými pažemi. Poloha těla se shoduje se symbolem kříže, další připomínkou duchovní nadstavby, což opodstatňuje i saze, vzniklé pálením pálení dřeva, tj. evokace iniciačních rituálů za přítomnosti ohně atp. Podstoupení rituálního aktu je na závěr definováno- fixováno otiskem na textilií, podobně jako je dítě zabaleno a ovinuto plátnem, podobně jako se otisk okamžiku života mesiáše přenesl na vlákna veraikonu. Markéta Šmerdová svojí tvorbou proklamuje primární duchovní hodnoty a lidskost člověka, činí tak upřímně a s pokorou, v tom spatřuji sílu její výpovědi.

„Nicotný znamená také bezcenný. Bezcennými jsou tyto prostory považovány. Zásahy do místa jsou, ale zároveň jimi nejsou. Prázdný prostor ateliéru tím nijak nenarušuji. Stejně, jako svým postojem. Splynul s okolím... Tímto dotykem z nitra okenice pak došlo k jakémusi zintimnění místa ateliéru a propojení těla s okolím za oknem, čímž jsem následně, skrze „figuru“ docílila tzv. „nekonečného prostoru.“ MŠ.

Práci, která je součástí mého posudku mohu hodnotit pouze na základě přípravných návrhů, popisů, kreseb a fotodokumentací. Oceňuji autorčino upřímné východisko psychosociální a hledání opory ve vlastním duchovním světě. Práce nesměřuje k formálnímu estetizování. Závěrečné hodnocení by jistě bylo vhodné vyslovit na místě, ale bohužel se nemohu hodnocení z důvodu pracovního vytížení účastnit. Stanovený rozsah a navrhované pojetí splňuje nároky na bakalářskou práci studenta ateliéru sochařství.

Návrh klasifikace: B

Posudek vypracoval:

MgA. Ladislav Jezbera